

Szerkesztőség, kiadó,
hivatal és nyomda:Ciuj-Kolozsvár, St. Baron
Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:

szerk. és kiadóhivatal
9-77

N. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
sváron és vidéken 5 lej
Bucarestben is 5 lej

UJKELET

ISIDO·POLITIKAI·NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában

Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 augusztus 19 Péntek

Ciuj-Kolozsvár * X évfolyam * 187 szám

5687 Ab 21

Orosz--amerikai közeledés előtt

Az utóbbi hetekben már úgy látszott, hogy Oroszország befolyása a kínai eseményekre, ha nem is végérvényesen, de legalább is hosszú időre megszűnt. A kommunista tanácsadók elutazását Hankauból általában úgy tekintették, mint az orosz hatalmi politika súlyos vereségét. Annál nagyobb meglepetést kelt az a ma érkezett távirat, amely szerint a szovjet ismét felülkerekedett Kinában, a még néhány nappal ezelőtt rabságban tartott Borodint ismét külügyi biztossá nevezték ki és a forradalmi Kína egysége helyreállott a szovjet protekturátusa alatt. Oroszország már hónapok óta készülődik erre a kínai akcióra, amely tulajdonképpen felelet akar lenni Angliának az Oroszországgal való diplomáciai és kereskedelmi viszony megszakítása miatt.

Oroszország számára ugyanis a kínai kérdés főként azért bir nagy jelentőséggel, mert ezen keresztül avatkozhat be a legközvetlenebb módon a világ politikai helyzetébe és az egyes nagyhatalmak egymásközötti erőviszonyába. Nagy vonásokban nézve a kérdést, ma három nagyhatalom van a világon, amelyek egyensúlyi helyzetétől a béke és nyugalom kérdése függ. Ez a három nagyhatalom: Anglia, az észak-amerikai Egyesült Államok és Szovjetország. A szovjet világosan látja ezt és ezért volt számára oly fájdalmas az Angliával való szakítás, mert az Angliával való normális viszony helyreállítása a szovjet-külpolitika szempontjából nem jelentett kevesebbet, mint azt, hogy a világ három nagyhatalma közül kettő bizonyos kérdésekben azonos uton halad. Most, hogy ez a viszony megszakadt, a dolog természetéből következik, hogy Oroszországnak a harmadik nagyhatalom, Amerika felé kell orientálnia.

A szovjet minden eszközt megragad, amely ezen az uton előbbreviszi. Feszült figyelemmel kísérték Moszkva a genfi tárgyalásokat. A szovjet-diplomaták ugyanis azon a véleményen vannak, hogy Japán és Anglia között közeledés létrehozásán fáradoznak, amelynek célja az volna, hogy Japán és Anglia közösen járjanak el Kinával, természetesen a kínai nép rovására. A szovjet azt hiszi, hogy Amerikának egyáltalán nem kellemes ez a közeledés és nem fogja nyugodtan és tétlenül nézni az angol-japán együttműködést Kinában. Ez az a pont, ahol a szovjet az Amerikához való közeledés fonalát fel akarja venni. Már korábban jelentek meg a szovjet sajtójában közlemények, amelyek nyomtatékosan hangsúlyozták Oroszország és Amerika közös érdekeit. Oroszországnak ideális érdeke, legnagyobb ellenfelének, Angliának gyöngítése. Már pedig az angol befolyás meggyöngülése Kinában azt jelenti, hogy a kínai piacot az Egyesült-Államok hódítják meg. Az angol-japán közeledés tehát végeredményben egymás karjaiba hajtja Amerikát és Oroszországot.

Az orosz dip lomácia villámgyorsasággal felismerte az adott helyzetből számára kínálkozó lehetőségeket és meg sem várva az események természetes kialakulását, maga igyekszik azokat igen praktikus eszközökkel kibontakozásukhoz siettetni. Diplomáciájának munkáját egy igen erős gazdasági fegyverrel támasztja alá: az orosz naftával. Tudvalevő, hogy a szovjet eddig mereven elutasította a külföldi tőkének minden arra irányuló kísérletét, hogy az orosz naftaforrások kiaknázásában aktíve közreműködjenek. A Szovjetunió egész gazdasági politikája ugyanis arra koncentrálódik, hogy a gazdasági élet értékes és fontos pozícióit a saját kezében tartsa meg, ilyen pozíciói voltak eddig a szovjetnek a vas, a szén és a naftaolaj. A szovjet most az Amerikához való közeledés érdekében

önmaga ütött rést ezen az elven, amennyiben hozzájárult, hogy az orosz nafta-szindikátus egy igen mélyreható kereskedelmi szerződést kössön az amerikai Standard Oil Companyval. Ezzel két célt is szolgált egyszerre. Egyrészt kedvező hangulatot teremtett diplomáciai munkája számára Amerikában, másrészt a Standard Oil erősítésével közvetve súlyos csapást mért az angol-holland nyersolaj-koncernre, amely élet-halálharcot folytat a Standard Oil Company ellen.

Igy játszik közre a kínai kérdés a világpolitika legnagyobb problémáinak kialakulásában, mert végeredményben a Peking és Nanking között folyó harcban tulajdonképpen Oroszország mérközik Angliával, amikor is Oroszország nem is annyira saját érdekeit akarja megvédeni Kinában, mint inkább piacot akar teremteni Amerika számára, hogy ezáltal megnyissa az utat Amerika és Oroszország között a barátságos érintkezés felvételére. Borodin újabb kinevezése határozott sikert jelent ezen az uton, amelynek talán már a közeljövőben látható következményei lesznek az Egyesült-Államok politikájában is.

Stirbey herceg lett Bratianu Jonel tartalék-miniszterelnöke

Kilátástalannak tartják a kormány és a nemzeti parasztpárt megegyezését

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A politikai élet nyári szünete végehez közeledik és ezzel együtt szinte magától értetődően ismét szönyegre került a Ferdinánd király halálával teremtett politikai helyzet aktuális problémája: a Bratianu-Maniu megegyezés. A helyzet a parlament elnapolása óta semmit sem változott. Ugyanazok a tényezők, amelyek a megegyezést eddig szűkséggé tették, most hatékony erővel bírnak és ennek megfelelően már a július óta meg is kezdődtek az őszi akciók előkészítő műveletei.

Szovátán komoly tanácskozások folynak

A „Cuvantul“ szerint a Szovátán üdülő nemzeti parasztpárti vezetők komoly tanácskozásokkal töltik idejüket.

A kormány Duca belügyminiszter útján újabb közeledést kísérelt meg a nemzeti parasztpárt felé.

Duca ugyanis koncilians* parlamenti magatartásával leginkább bírja a nemzeti parasztpárt bizalmát. Tulontul ismeretes — írja a „Cuvantul“ — hogy miért szeretne Bratianu Jonel a megegyezést. Bármilyen „nyugalommal“ is nézné a kormány „a lezárt kérdéseket“ egyedül, a való helyzet az, hogy inkább szeretné Maniuval együtt páholyból figyelni az eseményeket.

A nemzeti parasztpártban is erős irányzata van annak a meggyőződésnek, hogy a liberálisokkal megegyezésre kell lépni. Maniu és Mihalache azonban nincsenek áthatva egy azonnali megegyezés szükségességéről. És így valószínűnek látszik, hogy Duca nemleges választ fog kapni.

Reménytelen a megegyezés

Bukaresti lapok általában nem nagy optimizmussal figyelik az ismét megkezdett tárgyalásokat. A „Lupta“ szerint Bratianu és Maniu homlokegyenest ellentétes álláspontot képviselnek bizonyos állampolitikai kérdésekben, ami a megegyezést teljesen lehetetlenné teszi. A lap egy liberális vezetőgyűlésig nyilatkozatát közli, aki a következőket mondotta:

— A kormányon vagyunk és maradunk. A helyzet komplikált, ezt tudjuk. A nemzeti parasztpárttal való megegyezés nehezen képzelhető el a választások után, mert az azóta történt események csak elmérgesítették a helyzetet és növelték az ellentéteket. Bratianu egyébként sem az az ember, aki szívesen osztja meg a hatalmat valakivel. A háború alatt Take Jonec-ural történt intermezó, akinek néhány tárcát engedett át, — egészen kivételes eset volt csupán. És ha előre nem látott komplikációk állnának be, akkor elárulhatom, hogy

Bratianu ismét Stirbey-kormányt fog ajánlani — a kiengesztelés érdekében...

Egy bizakodó nyilatkozat

Egy nemzeti parasztpárti vezért is megszólaltat a lap, aki most Szovátán üdül. Az ellenzéki vezető a következőket mondotta:

— A nemzeti parasztpárt világosan körvonalazta álláspontját. A megegyezés feltétele: a parlament feloszlatása. És arra az esetre, ha kormányra hívnának, Maniu kifejtette a felirati vitában a párt kormányzási programját. Várni fogunk és biztos vagyok benne, hogy nem sokat.

Az összes lapok odakonkludálnak, hogy a Bratianu-Maniu megegyezés teljesen lehetetlen,

elsősorban azért, mert Bratianu nem akarja őszintén és másodsorban azért, mert Maniu és Mihalache sem hívei ennek a megegyezésnek. Az őszi parlamenti ülésszak pedig súlyos harcok jegyében fog megindulni.

A néppárttól azonban szó sincs

Az „Adeverul“ szerint a megegyezésnek az áll az útjában, hogy a nemzeti parasztpárt Bratianutól várja a baráti jobb nyújtását, míg Bratianu az ellenzékétől reméli a kezdeményezést. Egyik fél sem akar lemondani erről az előnyről. Így azután minden attól függ, hogy Bratianu Jonel hogyan fog eljárni a nemzeti parasztpárttal szemben. A lap ezek után a következőket írja:

„Azt, hogy Bratianu, az Averescu-pártot akarná galvanizálni, a legmegbízhatóbb liberális körökben erélyesen megcáfolják. A miniszterelnök egyébként sem ismételteti meg a mult aktusait most, amidőn a királyi hatalmat a régenstanács gyakorolja. Amit Ferdinánd király fedezhetett autoritásával, azt nem engedheti meg magának a régensség, anélkül, hogy súlyos zavarokat ne provokálna. És ha Bratianu nem fogja a megegyezés módusait megtalálni, az ellenzék szinte végzettszerűen kényszerítve lesz energikus és koncentrált támadás beindítására. Bratianunak tehát még a vakáció befejezése előtt meg kell kezdenie az akciót.“

— Egy Szkutariban letartóztatott jugoszláv egyetemi hallgatót az olasz konzul közbenjárására tartanak fogva. Zágrábról jelentik: Szkutariban letartóztatták Csauca orvostan-hallgatót azzal a gyanúval, hogy a jugoszláv kormány politikai ügynöke, aki árulásért kormányától harmincezer frankot kapott. Noha a vizsgálat bebizonyította ártatlanságát és szabadlábra helyezését rendelték el, állítólag a valonai olasz konzul közbenjárására a rendőrség ismét letartóztatta a jugoszláv diákot és fogva tartja.

A két kontár-Raszkolnyikov

Az irodalom és művészettörténet egyetlen művésztől jegyzi fel, hogy a gyilkosság szörnyű bűnébe keveredett. Benvenuto Cellini, a reneszánsz örök időkre halhatatlan, nagyszerű művésze volt az, aki tulbuzgó, heves olasz vérenek felbuzdulásaiban emberölésre vetemedett, anélkül azonban, hogy ennek anyagi előnyserzés lett volna a célja. A reneszánsz kori szobrász- és ötvösművészet e nagy mesterének, akitől Goethe külön könyvet írt, a pápa többször bünbocsánatot ostromolt, amit érthetővé tesz annak a kornak határtalan művészetszeretete és a bűnnel szemben tanúsított csodálatos engedékenysége.

Benvenuto Cellini óta nem tudunk róla, hogy író és művészember rablógyilkosságot követett volna el, legföllebb Verlaineról emlékezhetünk meg, aki azonban szerelmi féltékenysége miatt lött reá nagy poéta-társára: Arthur Rimbaudra s akit ezért a kísérletért a brüsszeli törvényszék két évi fegyházra ítelt.

Annál megdöbbentőbb annak a két cseh írónak, névszerint Michalkónak és Klepetárnak gyilkossági esete, akik a Tátra romantikus bérci között megölték, még pedig előre megfontolt szándékkal, egy gazdag magyar nőt, Vörösmarthy Margitot s miután megölték, kirabolták s testét feldarabolva, egy hegyipatak sodrára bízták szörnyű tettük eltüntetésének feladatát.

Ha valakire áll a híres római költő mondanása: „Semmi sem áll tőlem távol, ami emberi“, úgy az igazi íróra és művészre áll ez, aki csak akkor alkothat igazat, realitást és megdöbbentőt, ha az összes emberi szenvedélyek, érzések, vágyak és szenvedélyek lehetőségei benne élnek s alakjain keresztül ő maga is át tudja élni azokat a lehelletfinom, vagy brutálisan éles érzéseket, amelyek hőseit cselekvésre, fátumának és rendeltetésének betöltésére kényszerítik. Dosztojevszkij sohasem ölt és mégis végigélte a gyilkos lelkiismeretének összes gyötrelmeit: Raszkolnyikovjával emeltette fel azt a kést, amely egy kapzsi öregasszony életét oltotta ki s Raszkolnyikovja volt az, aki a saját lelkének gyötrelmes hullámzását, megrázó gondolatait helyette végiggondolta. Dosztojevszkij Raszkolnyikovjában a művészet erejével igazolta, illetőleg építette be az emberi dokumentumok Balzac által megkezdett gyűjteményébe a gyilkosság szenvedélyét és azokat a gondolatokat, amelyek a gyilkosságot, ha nem is a földi igazságszolgáltatás, a jogi szempontok mérlegelésével teszik emberivé, hanem egy olyan magasabb és a szokványos formáktól messze álló szempontból, amelyet csakis egy művész szeme láthat meg és csakis a mindent megértés, az ember földi tragikumát relatív nézőpontból látni tudó intellektus fogadhat el.

Mégis a raszkolnyikovi igazolás ellenére is, a két cseh író-gyilkos bűnére alig találjuk meg a költő által hangoztatott „mentő glóriának“ egy sugarát is. Mind a két gyilkos, úgy Michalkó, mint Klepetár elég tekintélyes pozíciót töltöttek be nagy prágai lapoknál, amelyek Párisba küldték ki őket s egy művész és kultúrember számára nemcsak elviselhető, de egyenesen kedvező életstandardot biztosítottak számukra.

A raszkolnyikovi probléma-komplexum, nevezetesen a nyomor minden erkölcsi skrupulust megolvasztó atmoszférája nem nehezedett lélküldetükre s áldozatuk sem egy haszontalan uzsorás öregasszony, hanem egy élete teljében lévő, viruló asszony volt, akinek szépsége örömeire hívott, feledhetetlen órák büvéletét ígérte, aki szerelmes volt Klepetárba, az íróba, akinek nem ezek az istenadta, természetes emberi örömei kellettek, aki a csók zenéje helyett egyedül az asszonyon csillogó aranyékszerek ördögi zenéjét hallotta és őt, ahelyett, hogy örvendezt volna.

Jellemző mindenestire, különösen Klepetárra, hogy a prágai Nemzeti Színház által a napokban elfogadott szindarabjának is az „Arany“ címet adta. Bár nem olvastuk a darabot, mégis sejteni lehet, hogy a pénz démonikus, drámai evegője lengi át az egész művet. Igaz: a mű-

vész is ember s talán minden más embernél jobban szomjazza az élet pénzzel megvásárolható örömeit — és mégis szinte elviselhetetlen elgondolni, hogy egy író, egy művészt, akit megszoktunk az ideálokért való harcokban állva látni — öljön, még pedig pénzért öljön, aranyért. Kiábrándító ez és fáj. Fáj annak ellenére, hogy egy francia író mondása szerint: mindent megérteni annyit, mint mindent megbocsátani. És a világ írói és művészi közvéleménye nem is igen fog megbocsátani Klepetárnak és Michalkónak. Sőt bizonyos, hogy un-

dorral fognak elfordulni tőlük a toll igazi felkentjei, azok, akik elrendeltetés és hivatás látnak az írásművészetben s akik sohasem nyugodhatnak bele abba, hogy pennájukra az aranyért való gyilkosság vére fröccsenjen.

Dosztojevszkijnek talán meg lehetett volna bocsátani, mert Dosztojevszkij olyan nagy volt, hogy zsenije felette állott cselekedeteinek, de Klepetár és Michalkó raszkolnyikovi tettükben — kontároknak bizonyultak s így valószínű, hogy mint művészek is, tulajdonképpen kontárok. Salamon László

Fuller kormányzó tiltakozik az igazságszolgáltatásnak bombamerényletekkel való befolyásolása ellen

Newyork, augusztus 18. Fuller kormányzó, aki az egész világ tiltakozása ellenére makacsul kitart amellett, hogy Sacco és Vanzetti elítélése törvényes keretek között és igazságosan történt, táviratot intézett Hardy esküdthöz, akinek a háza ellen bombamerényletet követtek el. Fuller táviratában sajnálkozását fejezte ki afelett, hogy az igazságszolgáltatást bizonyos elemek bombamerényletekkel akarják befolyásolni és megígérte, hogy az esküdt házáat közadakozásból fogják felépíteni. A bombamerényletek egyébként tovább folytatódhatnak Amerikában. Illinois államban, Peoria városában, valamint Buenos-Airesben a rendőrfőnökök háza ellen követtek el bombamerényleteket. A robbanások a házakat megrongálták, de emberéletben nem tettek kárt.

Egy spanyol pilóta kétszer egymásután akarja az óceánt átrepülni

Egyre-másra jelentkeznek a legkülönbözőbb nemzetiségű óceánrepülők

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az óceán átrepülésének ambíciója most már valóssággal epidémiává fajult. A világ minden tájékán a legkülönbözőbb nemzetiségű pilóták jelentkeznek a startra, hogy átrepüljék az óceánt.

Madridi jelentés szerint legújabbán egy spanyol pilóta, névszerint Espinosa jelentkezett arra, hogy közvetlen egymásután kétszer is átrepülje az óceánt. Espinosa Szevillából indulna és Newyorkon keresztül, Havannába akar leszállás nélkül eljutni. Az utvonal hossza, amelyet megtenni szándékozik, 2660 kilométer, úgy, hogy ha vállalkozása sikerül, Espinosa megdönti az eddigi rekordokat. Visszafelé Havannából Madridba repülne Espinosa, aki reméli, hogy a spanyol kormány pénzügyileg fogja támogatni vállalkozását.

Amszterdami jelentés szerint, Mischim pilótáhozadnagy tegnap Focker-gépével végrehajtotta

az utolsó próbarepülést és valószínűleg ma délután indul Londonba, onnan pedig a dublini repülőterre, ahonnan át akarja repülni az óceánt. Utjának célja Newyork.

Honoluluból jelentik, hogy a sanfranciscoban honolului légi derbyt a „Volaran“ nevű kétfedelű repülőgéppel Göbel és Dawis pilótahadnagyok nyerték meg, akik a 3900 kilométer hosszú utat 26 óra 17 perc és 20 másodperc alatt tették meg.

San-Franciscoból jelentik, hogy a „Miss Doran“ és az „Old Golden“ nevű repülőgépek, amelyek részt vettek a honolului repülésben, nem érkeztek meg kitzött céljukhoz. Valamennyi hajót szikratávirón értesítették, hogy tegyenek meg mindent a repülőgépek megmentésére, amelyek valószínűleg a tengerre voltak kénytelenek leszállani. Az utolsó repülőgép, amely megérkezett állomáshelyére, 28 óra és 16 perc alatt tette meg utját.

Amszterdám, az európai tőke új központja

Amszterdam, augusztus 18. Egy-két év óta a holland főváros az európai pénzpiac egyik legfontosabb centrumává lett. A külön kontinens-számba menő London mellett, egyideig az amerikai tőkét közvetítő Berliné volt a hegemónia, de a kölcsönre szoruló kelet-európai államok és magánosok is egyre sürűbben keresik fel az amszterdami piacot. A magánkölcsönökről kibocsátott holland értékpapírok összege ebben az évben 40-03 millió forintra emelkedett, a közintézmények részére folyósított kölcsönöké 31-69 millióra. Tavaly ez a két szám még csak 41-28, illetve 15-04 millió volt. A külföldi kölcsönök összege 82 millió forinttal 190-93 millióra emelkedett, amely országonként a következőképpen oszlik meg: Franciaország 57-10, Németország 43-46, Belgium 29-12, Egyesült-Államok 16-2, Magyarország 10-58, Olaszország 8-42, Újdel-Wales 6-07, Peru 3-63, Chile 3-48, Svédország 3-40, Bolivia 2-47, Argentína 2-39, Észtország 2-32 és Brazília 2-08. Ebben a statisztikában nem szerepel Románia, ahol eddig csak az erdélyi római katolikus S.átus vett fel holland kölcsönt.

Júniusban és júliusban nagy aktivitással folyt még az emissziók elhelyezése, habár az eredmény legtöbbször nem volt egyenes arányban a kölcsönajánlatokkal. Az a helyzet, amely Amerikában már régebben észlelhető, most kezd Amszterdamban is urrá lenni. A bank-

cégek, ha el vannak halmozva passzírozásra váró részvényekkel, még érdeklődnek ugyan új emissziók iránt, de a közönség bizonyos tartózkodó magatartást tanúsít a sokszor nagyon is exotikus elnevezésű értékpapírokkal szemben. Ennek az oka talán főleg abban van, hogy Hollandiában is megdrágult az élet. A júliusi drágasági index 149 volt az 1926 májusi 145-tel és a júniusi 144-el szemben. Az értékpapírok indexe a részvényeknél januárban 255-61, februárban 262-53, márciusban 267-82, áprilisban 262-82, májusban 265-23, júniusban 263-52 volt, a kötvényeknél 97-76, 97-65, 97-57, 97-58, 97-73 és 97-63 volt. A drágaság ingadozásával együtt haladt a pénz árfolyama is.

Amszterdamnak igen erős pozíciója van a nemzetközi valutaforgalomban is. Tudvalevő, hogy a lej elleni legutóbbi bessz-spekulációt is innen irányították. Az amszterdami valutatörszén különösen júniusban erős volt az aktivitás. Jelentős tranzakció volt két nagyobb és egy kisebb aranyszállítmány az Egyesült-Államokba, amelynek utolsó részletét most júliusban perfektuálták.

— Ötszáz ház pusztult el a turkesztáni földrengésben. Moszkvából jelentik: A turkesztáni földrengésben 500 ház pusztult el. A földrengésnek 60 halottja, 80 sebesülte van és a kár mintegy egymillió rubelre rug.

Mélyen leszállított áron

fest tisztít, egyben ruháját molymentesíti

Cink Cluj

(Cluj-Koloz tudósítójától.) Ládi dráma utó Clujan a Ferd szárnnya udvará a ház második összetört tagok kövzetén. Az szekedés, majd lenül a tragéd uccai brutalitá zetes ugrásáná perc alatt hata előtt. Az öngy el a városban tet váltott ki érdemes művés váriáját, üzött, ismerték.

A kereszte azt a történet tónsággal fony szután egyetlen fojtá... Bodó öngyilkos assz tehetséggel és az esetet és a dályain kereszt gázolva, művés az álmokba az el-gáns repülő önfelédtt pillan Ez volt az egé amikor botlásá kor a snájdig kikerüljön abb ságból, amely bocsátotta neki

Exkommuni vágta az esetet álmokat és vere mészárosok fény hassa magát. U határon Traila karrier, aki az menekült egy mögé... Szánal feltörő szolidá vette Bodoni J kisgyermeket b ság volt hivatv rabolt nyugalm

A társadalozótt volna a m den jó polgári következik ezut történt. Ujabb „megbélyegzett“ társaság. Szánal gyűlölet tartot a civódások nap pletykaorcheszté infernalis idegt rövidesen előáll — Válni ak

Az asszony — Én nem A férj elhag nem jutott el a fényképeket ag bontotta fel a cíoba léptek. Cs nak, hogy azut ház orchestere dübörögte. A b rült előállítani.

Ma délelőtt óta feszülő ked zögött a ház a ségesen inszcená dagadt tovább. kedő a ház elöt egy szakácsnőr világgá.

Délután félh uton a járókelöl

Levetette magát a második emeletről egy kolozsvári rajzolóművész

(Cluj-Kolozsvár, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy részleteiben is megrázó családi dráma utolsó fejezete zajlott le ma délután Clujon a Ferdinánd király-ut 32 alatti bérkaszárnya udvarán. Traila Sabiné festőművész a ház második emeléről levetette magát és összetört tagokkal, véresen terült el az udvar kövezetén. Az öngyilkosságot órákig tartó veszekedés, majd verekedés előzte meg. Közvetlenül a tragédia előtt a szerencsétlen asszony uccai brutalitás áldozata is lett és így a végzetes ugrásának sok szemtanúja akadt. Néhány pere alatt hatalmas tömeg verődött össze a ház előtt. Az öngyilkosság híre futótűzként terjedt el a városban és mély megdöbbenést és részvétet váltott ki mindenütt, ahol a jobb sorsra érdemes művészasszony életének szomorú kálváriáját, üzött, hajszolt életét és szenvedéseit ismerték.

Művészalmok és rideg valóság

A keresztres pék meséjével kellene kezdeni azt a történetet, amely lassan, de fatális biztonsággal fonja a hálót áldozata köré, hogy aztán egyetlen ugrással rajta teremjen és vérebe fojtassa... Bodoni Jolán, így hívták azelőtt az öngyilkos asszonyt, egyike volt azoknak, akik tehetséggel és hivatottan tartották kezükben az esetet és aki az „alacsony származás” akadályain keresztülugorva, nehézségeken keresztül-gázolva, művészalmai felé törtétt... Ezekbe az álmokba azután beleszórt magát egy fess és elegáns repülőist, akinek Bodoni Jolán egy öntelelt pillanatban a karja közé dobta magát. Ez volt az egész. De elég volt ahhoz, hogy amikor botlásait már nem tudta rejtetni és amikor a snájdig repülőist is elhagyta — ismét kikerüljön abból a farizeus, képmutató társaságból, amely egykor a tehetsége miatt megbecsültte neki származását.

Két letört karrier találkozása

Exkommunikáció... Bodoni Jolán a sarokba vágta az esetet, sutba dobta az alkotó művészalmodat és verejtékekkel öntözött fillérekért kövér mézárások fényképeit nagyította, hogy fentart-hassa magát. Ujabb fordulat. Megjelenik a lát-határon Traila Sabin, ugyancsak egy kettétört karrier, aki az utolsó orvosi szigorlatok előtt menekült egy állami hivatal nyugodt sáncai mögé... Szánalom volt, vagy a sorsüldözöttek feltörte szolidaritása? Traila Sabin feleségül vette Bodoni Jolánt, aki akkor már egy szösze kisgyermeket babusgatott a karján. Ez a házasság volt hivatva visszaadni Bodoni Jolán megbolt nyugalmát és megtépázott idegeit.

A társadalom hipokrizise fölött eképen győ-zött volna a magasabb erkölcsi igazság és min-den jó polgári filmben már csak az obligát esők következik ezután... Ezuttal azonban nem így történt. Ujabb komplikációk következtek. A „megbélyezett” asszonyt nem fogadta be a társaság. Szánalom és részvét, együttérzés helyett gyűlölet tartotta egybe a házasság kötelékeit, a civódások napirenden voltak. A bérkaszárnya pletykaorchestere adta a kíséretet ehhez az infernalis idegbomlasztó színjátékhoz. A férj rövidesen előállott az elhatározással:

— Válni akarok.

Az asszony nem válik

Az asszony a fejét rázta:

— Én nem válok.

A férj elhagyta az asszonyt, de a válóper nem jutott el a befejezésig. Az asszony ismét fényképeket nagyított jutányos áron, de nem bontotta fel a házasságot. A barátok ismét akcióba léptek. Csapdákat állított fel az asszony-nak, hogy azután in flagranti érhessek. A bér-ház orchestere a legviharosabb krescsendókat dübörögte. A bizonyítékot azonban nem sikerült előállítani.

Ma délelőtt végül kirobbantak a hónapok óta feszülő kedélyek. Kora reggeltől kezdve zúgott a ház a veszekedéstől, amelyet mester-ségesen inszenáltak és amely azután magától dagadt tovább. A déli órákban M. B. keres-kedő a ház előtt verte meg feleségét, mert egy szakácsnőről valami diffamálót kiáltott világgá.

Délután félhárom órakor a Ferdinánd király-uton a járókelők szemeláttára inzultálta Bodoni

Jolánt a ház egyik lakója. Az asszony kis, hároméves szőkefejű gyermekét tartotta karján és nem tudott védekezni. A támadó elől a házba menekült, de itt az udvaron volt férje várta újabb ütlegekkel. Most már megtelt a pohár. A szerencsétlen, hajszolt és összeroppant ideg-zetű asszony felrohant a második emeletre, mégegyszer megcsókolta gyermekét és hangos jajkiáltással átdobta magát a korlátot.

A férj egykedvű

A szenzációra összeverődtek az emberek. Boldin kerületi kapitány, Cotz szubkomiszár, rendőrök. És az orkeszter fuvósai, a szakácsné,

a szomszédok. Fontoskodó arcok, mindenki tud valamit a tragédiáról. Egyik látta, hogy meg-ütötték, a másik látta, amikor ledobta magát. A férj, akit cseppet sem látszik megindítani a tragédia, egykedvűen ad felvilágosításokat a rendőrtisztnek. Az asszony alig hallhatóan nyög az udvar kövén. Ballába szinte élettelenül csing le és vérzik. Belső sérülések.

— Altassanak el! Hagyjanak meghalni!

A rendőr jelenti, hogy már háromszor tele-fonált a mentőkért, de azt a választ kapta, hogy nem szállanak ki, mert a kocsi el van foglalva... Orvos sincs a közelben. Meg-jelenik az anya. Nem gyül könny a szemébe, nem indítja meg a tragédia, de összecsapja a kezeit, mert emberek látják és az illendőség ily hozza magával.

Kétmilliárdos vasúti fuvardíjcsalást leplezték le a galaci kikötőben

Letartóztatták az egyik legismertebb romániai faexportőrt. A fuvar-leveleket hamisító CFR-fiszviselő megszökött

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A galaci hatóságok nagy csalást fedeztek fel, amely mintegy kétmilliárdal károsította meg az államvasutakat. A csalást Katz Moise multimilliomos ismert faexportőr követte el, aki elsőosztályú fát exportált, amelynek kiviteli illetéke vagononként 10.000 lej, de egy vasuti tisztviselő segítségével párkányfának állították be a fuvarlevelekbe, amelynek vagonjáért csak 2000 lej az illeték. Így vagononként 8000 lej a vasut kára. Miután Katz évenként több ezer vagon fát exportált és visszaéléseit hosszabb idő óta üzi, az állam kára rendkívül nagy. Katzot letartóztatták, büntérsa megszökött. A hatóságok ma házkutatást tartottak Katznál és lefoglalták üzleti könyveit. A nyomozás most abban az irányban folyik, hogy nem használták-e más kereskedők is ugyanezt a módszert. Való-szinű, hogy újabb letartóztatások következnek.

„Minek olyan hiu bálványt kifaragni, amely-nek sem ereje, sem hatalma nincsen” mondotta a Népszövetségről Jouvenel

A Népszövetség volt francia fődelegátusának újabb nyilatkozata a Népszövei-ségről, a magyar optánéok pöréről és a Rothermere-akcióról

(Páris, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósító-jától.) Henry de Jouvenel szenátor, Franciaor-szág volt genfi fődelegátusa, aki nemrégiben, mint azt az Uj Kelet is közölte, szenzációs nyilatkozatot adott az egyik budapesti lap munkatársának a Népszövetség feladatairól és a Rothermere-akcióról, most újra nyilatkozott a budapesti „Az Újság” párisi tudósítójának. Jouvenel ebben a nyilatkozatban a magyar opt-ánsok ügyéről is megemlékezett, és újabb ér-dekes szempontokat vetett fel a Népszövetség jövőendő feladatait és a Rothermere-akciót illetőleg.

— Legelőször is megcáfolom — mondotta Jouvenel — mintha lemondással a Népszö-vegséget akartam volna dezavualni és lemondá-som bármi tekintetben is ártalmára lehetne a Népszövetség intézményének. Az sem igaz, hogy személyes becsvágy vezetett volna a lemondásra. A lemondással kapcsolatban egyáltalában nem lehet konfliktusról szó. Az egyedüli ok a francia kormány és köztem történt konfliktus lehet.

— Hangsúlyozni akarom, hogy meggyő-zésem szerint Briand és én ugyanazt akarjuk. Megértem, hogy ő diplomatizálni kénytelen, hogy lassu tempóval, apránként akarja me-gerősíteni a Népszövetséget, melyről tudja, hogy ma nem birna ki egy igazi erőpróbat. En azonban azt akarom, hogy

a Népszövetség mindjárt olyan erős legyen, hogy igazságot tehessen meg-felelőleg minden olyan eset-ben, ahol erre szükség van.

— Minek olyan hiu bálványt kifaragni, amelynek sem ereje, sem hatalma nincsen és amelyben való hit, vagy bizakodás csak csaló-dások forrása lehet. Nem támadni akarom a Népszövetséget, hanem erővel megtölteni. Tagadhatatlan, hogy a Népszövetség már nagy

szolgálatokat tett, de nem maradhatunk állan-dóan egy helyen.

Én sietni akarok, mert az események járása még gyorsabbá válhatik és mi csak kullogva bandukolhatunk majd az események után.

Ezután a Rothermere-akcióra tért ki Jouvenel, amellyel kapcsolatban a következőket mondotta:

— Ismerem a lord cikkeit, de őszintén meg-vallva még nincs kellő ítéletem akciójáról. Le-hetséges, hogy a trianoni szerződés elhamarko-dott volt, de mielőtt érdemlegesen nyilatkoznék erről, előbb alaposan át kell tanulmányoznom a kérdést, mert hiszen

arról van szó, hogy szövetségeseink ellen foglaljunk állást egy volt ellen-ségünk javára.

Az igazság kétségtelenül előbbre való, semmint a barátra, vagy ellenségre való tekintet, de épen az igazság magasztos volta parancsolja, hogy mielőtt állást foglalunk valami mellett, vagy valami ellen, a kérdést előbb alaposan megismerjük.

— Azt azonban előre is meg kell mon-danom,

hogy csakis egy hatalmas és erős Népszövetség változtathatja meg valamely békeszerződés szövegét anélkül, hogy a többieket az a veszedelem ne fenye-gesse, hogy holnap már nem népszö-vegségi segédlettel, hanem erőszakkal akarják megváltoztatni.

— Mint politikus, mint francia és mint régi újságíró tisztában vagyok azzal, hogy a „Daily Mail” és egy olyan jelentőségi ember, mint Rothermere lord nem emelnek szót egy ügy mellett, ha nem érzik maguk mellett az angol közvéleményt, vagy legalább is a jelen-legi angol kormány egy tekintélyes részét.

borotva
borotvaszappan
borotvafelő szij
borotvaecset
„UNICUM” Kun, Cluj,

UNICUM

Önborotváló készülék
Önborotváló pengék
acéláruk
felülmulhatatlanok
Calea Victoriei 2. szám

augusztus 19

a toll igazi fel-
st és hivatást
k sohasem nyu-
pennájukra az
öccsenjen.

lehetett volna
lyan nagy volt,
ekedeteinek, de
kovi tettükben
gy valószerű,
épen kontárok.
amon László

agszol-
való

nére makacsul
igósan történt,
tek el. Fuller
elemek bomba-
rozásból fogják
nois államban,
tek el bomba-
k kárt.

akarja

epülök

ntileg ma dél-
eddig a dublini
ülni az óceánt.

sanfrancisco-
ne-ü két-
is pilótahad-
00 kilométer
0 másodpere

„Miss Dorat”
pek, amelyek
nem érkeztek
hajót szikra-
neg mindent a
valószínűleg a
ni. Az utolsó
helyére, 28 óra

pontja

plasszirozásra
nek ugyan új
onyos tartóz-
or nagyon is
kal szemben.
an van, hogy
et. A juliusi
nájusi 145-tel
értékpapírok
255-61, feb-
82, áprilisban
263-52 volt,
97-58, 97-73
ásával együtt

ciója van a
Tudvalevő,
pekulációt is
ni valutatöz-
az aktivitás.
robb és egy
t-Államokba,
aliusban per-

turkesztáni
: A turkesz-
el. A föld-
van és a kár

Cluj

A palesztinai zsidó községi törvény

A palesztinai községi törvény, amelynek előkészületeiről az Uj Kelet ismételt hirt adott, végül elkészült és a hivatalos lapban közzé is tétetett. Jelentős és a palesztinai zsidóság életének öröndetes eseménye ez a tény, amely nyugvóponttra juttatja azt a belső háborgást, amely közel nyolc év óta zajlott a jisuv kebelében.

Palesztinának az angolok által való elfoglalása, különösen pedig a Balfour-deklaráció megjelenése óta, a palesztinai lakosság, a jisuv kebelében fölmerült a gondolat a zsidó erők intézményes és szerves összefogására. Ezt a szervezetet valamiféle zsidó „alkotmányok” képzeltek el, az ujonnan alakult európai államok alkotmányozó nemzetgyűléseinek mintájára.

Ideiglenes bizottság alakult meg — Waad Zemani — azzal a feladattal, hogy készítse elő az alkotmányozó nemzetgyűlést, a „Könészija mejaszeretet.” A lelkesedés mámorában elfelejtették, hogy külön zsidó alkotmányról szó sem lehet, hanem csak palesztinai alkotmányról, amelyben azonban a zsidók föltétlenül kisebbségben lettek volna. A kormány vezetője, Sir Herbert Samuel kormányzó félreértések elkerülése céljából tanácsolta, hogy a gyűlésnek adják a „Zsidó képviselő-testület” nevet, „Asszéfát Mivecharim”, amelynek hatáskörébe tartoznának Palesztina zsidó közösségének ügyei.

A kormány úgy az „Asszéfát Hanivcharim”-ot, valamint az általa kijelölt nemzeti tanácsot — Waad Löumit — hivatalosan elismerte ugyan, azonban mindkét közületnek csak erkölcsi jogai voltak, nem pedig alkotmányosak, mindaddig, amíg a zsidó községi törvényt és a zsidó törvényes szervezkedést a kormány jóvá nem hagyja. A törvény tervezetét az Asszéfát Hanivcharim készítette el, a cionista exekutive pedig a Waad Löumi megkeresésére Londonban és Jeruzsálemben szorgalmazta a törvény keresztülvitelét. A javaslat különböző változtatáson ment keresztül és hat év óta a kormány egyre csak huzta-halasztotta a törvény szankcionálását. Különösen két akadály késleltette a szankciót: először a kormány ellene volt, hogy a község és a Waad Löumi föl legyenek jogosítva adóknak kényszer útján való behajtására. Angol fölfogás szerint ugyanis az ilyen jog hitközségeket nem illet meg. A másik konfliktus az ugynevezett jeruzsálemi askenaz község magatartásából támadt. Ez a község az Agudasz Jiszrael égisze alá tartozik és a lelkiismereti szabadságra való hivatkozással ágaskodott az egységes zsidó községbe való bekapcsolódás ellen. Ezek a komplikációk főleg abból a körülményből fakadtak, hogy a kormány nem akarta megengedni, mint ahogy azt a Waad Löumi és a cionista testületek követelték, a tisztára világi nemzeti községek megalakulását, hanem valami középalkulatot akart teremteni hit- és világi község között, amelyet a Palesztinában és a keleten divó terminológia szerint „vallási községnek” nevezett el.

A törvény aránylag jól oldotta meg a fölhalmozódott akadályokat. Megteremtí az egységes zsidó községet (Kehilla), amelynek keretei között megengedi, hogy különálló vallási csoportok, amelyeket „kongregációknak” (Edot) nevez, saját valláselveik szerint elégíthessék ki hitéleti szükségleteiket. Ezek igényt tarthatnak az adójövedelmek megfelelő kvótájára.

Ugylátszik, hogy ezzel a megoldással maga az Aguda is meg van elégedve és az utóbbi időben öröndetes jelek mutatkoznak az agudista és a többi palesztinai zsidóság közeledésére. A várasi választásoknál már egységes zsidó listát állítottak föl és Palesztina zsidósága más nyilvánosságoknál is bebizonyította, hogy belső világnézeti különbségek ellenére kifelé, politikai ügyekben teljesen egységes. A törvény legfontosabb határozata, hogy a Waad Löuminak joga van adók behajtására. Ez el olyan nyilvánossági jogokkal fölruházott testület lett, amely adminisztratív feladatait derekasán végre fogja tudni hajtani.

A törvény szerint a rabbitanács felügyeletet gyakorol az egyes rabbinátsi hivatalokra és magukra a rabbikra. A tanács áll két főrabbiból (egy szefárd és egy askenázból) és hat tagból (három szefárd, három askenáz). A tanács konstitúciója azonban a fennálló rendelkezések értelmében megváltoztatható.

Minden rabbinátsi hivatal elsőfoku bíróságként működik, ítéletet hoz és végrehajtó hatalmat gyakorol, joga van a zsidó törvények szellemében jóléti célokra tulajdonjogi bekebelezéseket megéjteni és végrendeleteket — a zsidó törvények szellemében — megszövegezni.

Az ország zsidó közösségének képviselője a választások útján létrejött gyűlés (Elected Assembly), amelynek tagjait háromévi munkatartamra választják. A községi törvény megjelenését követő hat hónapon belül a Waad Löumi tartozik szabályzatot kidolgozni az Elected Assembly konstitúciójáról és választási rendjéről. Joga van az Elected Assemblynek, hogy fölszólítson és fölhatalmazzon bármely zsidó községet, hogy tagjait a következő célokra megadótassa, vagy járulékot vessen ki rájuk az előirányzott költségvetés keretén belül közoktatás-ügy, szegényügy, betegsegélyzés, árvagondozás, rabbinátsi hivatal és rabbi javadalmozása.

nátusi hivatal és rabbi javadalmozása.

Minden helységben, ahol a zsidó közösségnek legalább harminckilenc tagja él, helyi községet kell alakítani. Minden városban és faluban azonban csak egyetlen helyi község állhat fenn. Ha azonban a községben legalább harminc felnőtt férfi különálló vallási és kulturális csoportot akar alakítani, akkor a zsidó község előjárósága tartozik a csoport kivánságait respektálni és a helyi község jövedelmének ama részéből, amely vallási és kulturális célokra van szánva, a tagok számának megfelelő százalékos arányban a vallási csoport javára kihátsan

A budapesti vasipari munkaadók már hajlandók az általános béremelésre

Kedvezően haladnak a békéltető tárgyalások. A Ganz-gyárban újra sztrájk tört ki

(Budapest, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Vass népjóléti miniszter és miniszterelnökhelyettes ma tovább folytatta a vasmunkások sztrájkjával kapcsolatos tárgyalásokat, amely kedvező irányban fejlődik. A munkaadók belátják, hogy az alacsonyabb fizetési kategóriákban szükséges a bérek emelése. A munkaadók tegnapi javaslatuk szerint kötelezik magukat arra, hogy két hét alatt végrehajtják a munkabéremeléseket, sőt az általános béremelés elöl sem zárkoznak el. Vass miniszter a munkásokat türelemre és a munka felvételére hívta fel, mert fizikai lehetetlenség az emelés mértékét két-három nap alatt megszabni. Ennek ellenére azonban a Ganz-vagonygyárban és a Ganz-hajógyárban újra kitört a sztrájk, úgy, hogy mindkét üzem kénytelen volt leállni. Most minden attól függ, hogy ma délben létrejön-e a megállapodás.

Budapest, augusztus 18. Az érdekeltek, valamint a kormánytényezőzők a vasipari sztrájk tárgyalásaival kapcsolatban belátták, hogy szükség van egy béregyeztető bíróság megszervezésére. Hir szerint a népjóléti minisztérium a javaslatot a legrövidebb idő alatt kidolgozza és öszszel a parlament elé terjeszti. Az egyeztetőbíróság feladata lesz, hogy a jövőbeni bérmozgalmakat a legrövidebb idő alatt levezesse.

Kelly amerikai szakértő megbízottai eljuttatták kölcsönajánlatukat a CFR-hez

Több más ajánlatot is kapott a vasut. Beiktatták az új vasuti vezérigazgatót. Sztrájkra akarják bujtogatni a mozdonyvezetőket

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délelőtt beiktatták hivatalába Teodorescut, a CFR új vezérigazgatóját. Az igazgatóság ülésén Dimitriu közlekedésiügyi miniszter kifejtette, hogy a szállítások normalizálásának tervét meg fogják valósítani. A technikai szervezés is biztos mederben folyik, mert a külföldi tüke támogatása biztosítva van. Az adminisztratív szolgálat szervezése is állandóan tökéletesebb. Cotescu elnökgazdát után Teodorescu vezérigazgató beszélt, kifejtette programját és kérte a személyzet támogatását. A „Lupta” értesítése szerint Dimitriu köz-

lekedésiügyi miniszter előtt több külföldi ajánlat fekszik a CFR ujjaépítésére vonatkozólag. Ezek között különösen egy amerikai ajánlat látszik komolylyak, amely legutóbb Romániában járt Kelley nevű szakértő tapasztalatain alapszik.

Ma délután az a hír terjedt el, hogy a CFR mozdonyvezetők sztrájkba akarnek lépni. A hirt kategórikusan megfölják. Kompetens fórumok megállapították, hogy érdekelt agent provokateurok dolgoznak, akik a vasut számára kedvezőtlen atmoszférát akarnak kelteni a külföldi pénzügyi körökben.

A levert boliviai lázadók között még több ezer indián él, akik tudják, hol vannak az inkák kincsei

London, augusztus 18. A Boliviában levert indián-lázadás egy halálraítelt népfajnak egyik utolsó kísérlete volt arra, hogy függetlenítse magát. Mert a szabadság és függetlenség érzése szívósan él ebben a már megsemmisítettnek mondható népfajában. A boliviai indiánok egyébként még mindig bizakodnak az eljövendő inkában, aki évszázados nyomorúságukból megváltja őket és visszaállítja az inkák régi birodalmát, ahol paradicsomi bőségben és nyugalomban éltek. A boliviai indiánok még most is féltő gonddal őrzik az utolsó inkák kincseit, amelyeket az inkák elrejtettek a zeákmanyra éhes hódítók elöl. Még most is több ezer indián van, akik ismerik azokat a helyeket, ahol az inkák kincsei pihennék, de nem akad közöttük egyetlen áruló sem.

Az aimarák pueblókban évenként felállítják az inkák trónját, kitzik a régi zöld inka-lobogót és melankólikus zeneszó mellett várják a megváltójukat. Néha meg is jelenik egy-egy indián, aki az inkák nemzetségéből származó-

nak mondja magát. Ilyenkor mint villamosáram száguld keresztül a hir a pueblókban és az egyébként apatikus lelkeket elresztett szellemüknek egy szikrája élteti újra.

A most levert indián-lázadás után a boliviai hegyek hemzsegnek a szerencsevadászoktól, akik keresik az inkák kincseit. A levert indiánok sziveben pedig tovább lappang a gyűlölet, mely néha borzalmas kegyetlenségekre ragadja őket, sőt kannibalizmusra is.

A levert lázadás nem az első fölkelése volt az indiánoknak, nem is az utolsó, bárha az indiánok kései, lassói és uyilai igen gyenge hadászok a boliviai kormány csapatok gépfegyvereivel szemben. La Pazban, Bolívia fővárosában az indiánok kommunista propagandájáról beszéltek, de ez csak palástozás volt az eseményeknek, mert hiszen az indiánok alig tudnak olvasni és írni. Az igazság az, hogy elrabolt országukat és ellopott szabadságukat próbálták visszaszerezni.

Movila-Tekirghiol. bérbe ad szobákat.

Akknál a mult évi árakat tartja fenn. Kétágyas szoba 4000 lejtől, egyágyas szoba 2200 lejtől és a különdíjak. A szezon május 20-tól szeptember 20-ig. Étkezés étlap szerint és nem kötelező a sársaság éttermében. Kívánatra prospektus. A társaság elad villahehelyeket ötévi törlesztésre.

A társaság székhelye: Bukuresti, Pasagiul Imobiliari, Scara A, Etaj III.

ha

(Prág értekezlete hangsúlyoz társaság k és minden akciójával. ket fog re

Miro Félóras

(Borsod tudósítóját van Borszél aki szülőh után minde a Tischler- és táviradhi lakása előtt a régenstan tiszteletnek alakja meggek tanujel amely nem közjogi melteának, az

Hétfön mann Men tetés érte, magához ké villa verand Érkezésükkel nál kitüntet totta öket, főrabbi azon hitközségek engedélyt k hoz méltó n a régenstan álltak emlit Jóság, a Pa Tóra, a mely huna és Ké majd az uj tagjai meg koronával:

Dél

London ménytelen mczgalmas már jelen lemondott Sian tábo a boisevis pillanatba felkelő cs folyás alá Eklata az is, hog

Moszk akít C litott a

s elrende szabadráb főradalm tusa alatt

Termé kulása a élő idege kat, akik érkező le melyodik ismét kor dött hely tábornok mánynak Csan-Kai a csapat képes am északi es rongatott

A tót néppárt harcot hirdet a Rothermere-akció ellen

(Prága, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A tót néppárt tegnap Rózsahegyén pártértekezletet tartott, amelyen Hlinka páter javaslatára egy deklarációt fogadott el. A deklaráció hangsúlyozza, hogy a tót néppárt sohasem engedi meg Szlovenszko integritásának a cseh köztársaság keretén belüli veszélyeztetését. A tót nép sohasem fog visszatérni ezeréves elnyomóhoz és minden rendelkezésére álló eszközzel elleneszegetül Rothermere és a magyar irredentizmus akciójával. A párt elhatározta, hogy minden tót városban, így Kassán és Eperjesen is gyűléseket fog rendezni, hogy harcra hívja fel a tót népet a magyar irredentizmus ellen.

Miron Christea, a régens-patriarcha Borszéken

Félórás beszélgetés a Tischler-villa terraszán két zsidó rabbival zsidó kérdésekről és zsidó sérelmekről

(Borsec-Borszék, augusztus 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nap óta előkelő vendége van Borszék fűrdőnek: Miron Christea hercegérsek, aki szülőhelyének, Maroshéviznek meglátogatása után minden nyáron Borszéken szokott tölteni, ahol a Tischler-villában lakik. A villában külön postai és táviróhivatal áll a patriarcha rendelkezésére, a lakása előtt pedig most állandó díszőrség van, amely a régenstanács tagjának jár. A patriarcha általános tiszteletnek örvendő és valahányszor méltóságos alakja megjelenik a fűrdőközönség között, a vendégek tanujelét is adják hódolatteljes szeretetüknek, amely nemcsak Románia legmagasabb egyházi és közjogi méltóságának, hanem elsősorban Miron Christeának, az embernek szól.

Hétfőn délután Wesel Albert tordai és Friedmann Mendel buhusi főrabbiakat az a megtiszteltetés érte, hogy a patriarcha pontosan 6 óra magához kérte őket. Miron Christea a Tischler-villa verandáján fogadta a két neves zsidó papot. Érkezésükkor eléjük sietett és már a kert bejáratánál kitüntető barátsággal üdvözölte, majd felszólította őket, hogy foglaljanak helyet mellette. Wesel főrabbi azonban, mint az erdélyrészi ortodox zsidó hitközségek központi tanácsának egyik vezetőtagja, engedélyt kért arra, hogy a régenst új méltóságához méltó módon üdvözölhesse. Miután áldást kért a régenstanács működésére, amely a bibliai bölcsék által említett hármaskorónát egyesíti magában: a Jóság, a Papság és a Királyság koronáját. (Keszer Tóra, amelyet Jóságúnak is neveznek, Keszer Kőhuna és Keszer Malchut.) Kívánja, hogy amikor majd az új király nagykorúsításával a régenesség tagjai megbízatásukat visszaadhatják, a negyedik koronával: a jó hírnévvel (Keszer Sém-tov) távo-

zanak, amely felülmulja a másik három jelentőségét. Az új uralkodó pedig az alkotmányban foglalt törvények foganatosításával méltó utódja legyen elhunyt apjának, I. Ferdinánd Ófelségének, akit végtelen szeretettel emlegetünk és legyen működése áldásthöző úgy az országra, mint a trónra.

Miron Christea az üdvözlő beszédet meghatottan köszönte meg, majd újlag kérte a rabbiakat, hogy foglaljanak helyet mellette. A régens patriarcha ezután félóránál tovább a legbarátságosabban eltergalt a két rabbival. Érdeklődött több zsidó hitfelekezeti és rituális ügy iránt. Különösen érdeklődött a zsidó házassági jog és szokások iránt. Szóba kerültek az antiszemita kilengések is és erre vonatkozólag a patriarcha megemlítette, hogy minden alkalommal inti híveit az emberi szeretetre, amit az ótestamentum hirdet bár: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat“, de az újtestamentum kibővítéssel, hogy: „Az ellenségedet is!“

A patriarcha elmesélte, hogy szeretettel gondolt a diákeveire, amikor igen barátságos viszonyt tartott fenn zsidó diáktársaival és jobb zsidó családok házában gyakran megfordult.

Bucszás előtt Wesel főrabbi nagyon kérte a régenst, érvényesítse befolyását a kormánynál, hogy az állami iskolákat látogató zsidó ifjúságot mentsék fel szombatnapokon az irás, számolás és rajzolás alól, mert felekezeti iskolákba nem szabad őket felvenni, az államiakban pedig a legszentebb zsidó vallási ünnep megszegésére kényszerítik őket.

Izsák Sándor (Tg.-Mures)

Bucuresti, augusztus 18. Lepadatu kultuszminiszter ma Kolozsvárra utazott, innen Borszékre megy Miron Christea patriarcha meglátogatására.

Délkinában ismét Moszkva irányítása alá került a forradalom

Fengjusiang tábornok reaktíválta Borodint. Kommunista felkeléstől tartanak újra Sanghajban

London, augusztus 18. Hoszu hónapok eseménytelensége után a délkinai harcok ismét mozgalmassá események színterévé váltak. Tegnap már jelentettük, hogy Csan-Kai-Sek tábornok lemondott a fővezérségről és a teret Feng-Hju-Sian tábornoknak engedte át, aki tudvalevőleg a bolsevista szárny bizalmi embere és így e pillanatban a helyzet az, hogy a nacionalista felkelő csapatok irányítása ismét moszkvai befolyás alá kerül.

Eklatáns bizonyítéka ennek a feltevésnek az is, hogy Feng-Hju-Sian tábornok

Moszkva kínai exponensét: Borodint, akit Csan-Kai-Sek nemrégiben eltávolított a nankingi kormány közléseiből, külügyi biztossá nevezte ki

elrendelte, hogy Borodint azonnal helyezték szabadlábra. Ez a megbízás azt jelenti, hogy a forradalmi Kína egységét a szovjet protekturátusa alatt állítják helyre.

Természetes, hogy a helyzetnek ilyen alakulása a legsúlyosabban érinti a Sanghajban élő idegeneket, különösképpen pedig az angolokat, akiknek helyzete, amint a Londonból érkező legutóbbi táviratok jelentik, egyre komolyodik, mert nincs kizárva, hogy rövidesen ismét kommunista-felkelés tör ki. A kiéleződött helyzetre való tekintettel, Feng-Hju-Sian tábornok táviratot küldött a nankingi kormánynak, amelyben kéri, hogy a lemondott Csan-Kai-Sek tábornokot újra őt nevezzék ki a csapatok főparancsnokává, mert egyedül ő képes arra, hogy Sanghajt és Nankingot az északi csapatok előnyomulásával szemben szorongatott helyzetéből kimentse.

Sanghajból a külföldi lakosság ismét fejlesztve menekül.

Az angol állampolgárok védelmére nagyszabású hadihajót rendeltek ki és az angolokat egy torpedóromboló és egy gőzös fedélzetére vitték. A nemzetközi telepítvényeket katonasággal erősítették meg és a kijáratokat is erős katonai különítmények őrzik. A nemzeti kormány elhatározta, hogy az északi hadsereget minden erejével és minden körülmények között megakadályozza abban, hogy a Jangce folyón átkelhesse. Az állások megerősítésére 20 ezer főnyi katonaságot rendeltek ki.

Sanghaj, augusztus 18. A „Daily News“ Kinából érkezett értesülései szerint Duncan tábornok, az angol védőcsapatok vezére a Sanghaj-hangeszt vasútvonalat csapataival elvágatta, mert a kínai nemzeti hadsereg fejezetlenül visszavonuló csapatai Sanghajba özönlének. Már eddig is négy rekviráló kínai katonai parancsnok táborozott Sanghaj körül csapataival. A helyzet annyira fenyegető, hogy önkénteseket kellett mozgósítani a telepések védelmére. Most a legkritikusabb pillanatban Duncan tábornok vérhasban megbetegedett.

Sanghaj, augusztus 18. A nankingi kormány külügyminisztere, Vu kijelentette, hogy az incidenst, amely egy angol repülőgép leszállásánál támadt, arra fogja felhasználni, hogy megmutassa a világnak, miképp járnak el Kinában a brit repülők. A francia konzul által felajánlott közvetítést a kínaiak elutasították. A kínai hivatalos távirati ügynökség hangsúlyozza, hogy a kínaiak jogainak megvédésére Sanghajban megkezdtek a szükséges intézkedéseket.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági népdómás napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek

5687. Ab 21.
1927. aug. 19.

— **Meghosszabbították a hadkötelesek jelentkezési határidejét.** Kolozsvár városi tanácsa közli az érdekeltekkel, hogy a hadkiegészítő parancsnokság jövő év február elsejéig hosszabbította meg a póttartalékosok jelentkezési határidejét. E határidőig a hivatalos órák alatt az 1880 és 96 közötti időben született póttartalékosok közül azoknak kell jelentkezni, akik ellenőrzésre még nem jelentkeztek, akik eddig még ellenőrző szemlén egyáltalában nem voltak, továbbá azok, akik 1920-ban alkalmatlannak nyilvánítottak és 1927-ig revizióra nem jelentkeztek és végül mindazok, akik 1897—1906-ig terjedő időben születtek és valamely oknál fogva katonai szolgálatot nem végeztek. Akik nem jelentkeznek, azokat négyévi katonai szolgálattal büntetik meg.

— **Beföltötték Wolff osztrák ezredes beszédét, amelyet a IV. Károly em'kére tartott gyászünnepe mondott.** Bécsből jelentik: IV. Károly, néhai osztrák császár és magyar király negyvenkettedik születésnapján tegnap gyászünnepeket tartottak a bécsi kapucinus templomban, amelyen sok résztvevő volt jelen. A templomból kijövetkor Wolff ezredes, császárhű osztrák néppárt elnöke beszédet mondott. Amikor beszédjében a vörös Bécszet kezdte gyalázni és a fekete-sárga lobogó és Habsburg szocális uralmát dicsőítette, a jelenlevő rendőrtisztviselő a beszédet betiltotta.

— **Meghalt az amerikai acélt. öszt. megalapítója.** Newyorkból jelentik: A legnagyobb amerikai közgazdasági alakulatok egyikének, az United States Steel Corporationnak elnöke, Elbert H. Gary tegnap meghalt. Az amerikai acélt. öszt. vezetője az ügyvédségen kezdte pályáját. 1867-ben, huszonegyéves korában Chicagóban ügyvédi irodát nyitott és hét év múltán olyan mély és kiterjedt pénzügyi és gazdasági ismeretekre tett szert, hogy a leggazdagabb amerikai emberek reábizták vagyonaikat, hogy azt egy bank útján gyümölcsösztessék. Megalapította a Gary Wheaton Bankot és ennek segítségével megalapította az ipari koncentrációt, először a Consolidated Steel Co. nevű acélt. öszt. amelyet 1898-ban a Federal Steel Corporation követett. Ez már 200 millió dollár alaptőke fölött rendelkezett, olyan összeg fölött, amely már annak idején is igen sokat jelentett. 1901-ben ezt az alakulatot az U. S. Steel Corporationnal olvasztotta össze és ennek elnöke lett. Ezzel a világ leghatalmasabb koncentrációjának lett a vezetője. Patalmas munkaszerű és pártatlanul szívós ember volt. Hoszu közgazdasági pályája alatt soha egyetlen balul végződő üzletet nem bonyolított le és hetvenkilencéves korában is töretlen energiával vezette az acélt. öszt. ügy.

— **Ötmillió házban van rádió az Egyesült Államokban.** Az Egyesült Államok kormánya hivatalos közlést adott ki a rádióinak Északamerikában való elterjedéséről. Az Unio területén 528 leadó állomás működik és kerekén ötmillió ház van antennával felszerelve. Tavaly az Egyesült Államokban 450 millió dollár értékben adtak el rádió-készülékeket.

— **Eltűnt egy kolozsvári urileány.** Orosz Lili 23 éves leány, aki a Basarab-uca 20. sz. alatt lakott Hübner Mária nevű rokonánál, néhány nappal ezelőtt, amiután összes ruháit magához vette, eltávozott lakásáról és azóta nem látták. A fiatal leány, aki különben is exaltált természet, távozása előtt nagyon idegesnek látszott. Ez annál is inkább feltűnt, mert fokozott idegessége nem volt megmagyarázható. A leány hozzátartozói közül senki nem tud magyarázatot adni arra, hogy Orosz Lili végzetes lépésének mi lehetett az indító oka.

* **A Nőegylet vasárnapi táncos kertünnepélye.** Lázás munka folyik az Izraelita Nőegylet Calea Victoriei 85. szám alatti kertjében, ahol Neuberger Zsigmondné elnöknő vezetése alatt a város legelőkelőbb hölgyeiből álló rendező bizottság fátározik a vasárnap délutáni kertünnepély sikerének előkészítésén. A mulatság délután 5 órakor kezdődik a kicsinyek szórakoztatásával. A legmodernebb, művészi bábjátékon kívül paprikajancsi és mesedélután fogja a gyermekek jókedvét biztosítani. Este nyolckor kezdődik az elit táncmulatság, melyet táncverseny és szabadszínpad fog változatosá tenni. A közönség legmesszebbmenő kényelme máris biztosítva van, úgy, hogy a mulatság lacikonyháján mindenki zavartalanul, olesón és főleg jól megvacsorázhat. Belépődíj nincs.

— **Már Cannest fenyegeti a rivierai erdőtüz.** Párisból jelentik: A Rivierán kitört erdőtüz, amely 35 kilométeres szélességgel keletre terjed, már Cannest veszélyezteti, a rivierai fürdőhelyek egyik, Nizza után következő legszebb gyöngyét. Nizza jelentése szerint a rivierai erdőtüzek tegnap érkeztek el kulminációs pontjukhoz. Öt ember eltűnt. A korszikai erdőtüzek a sziget minden pontján dühnek. A kár eddig tízmillió frank. Hat várost és nagy falut úgy bekerítették a lángok, hogy a nyájak és csordák mind beleveszték a tűzbe. Az állomásépületek és a tehervonatok is elégték. Egyes falvak egész lakosságát ki kellett lakoltatni. Eddig nyolcvanezer hektárnyi erdő megsemmisült.

— **Garázdálkodó rendőr.** Ma délelőtt a kolozsvári rendőrségen megjelent Róth Márton mézárás, akinek a Malom-uca 12. szám alatt van kóser mézárászeke. Róth eladta, hogy tegnap délelőtt egy ittas rendőr állított be lakására, de mert nem találta otthon, üzletében kereste fel. Alig lépett be a rendőr, durván rászólt: „Te vagy a Róth, hé!” Az igenlő válasza kvalifikálhatatlan szavak kíséretében kilődította az utcára a mézárást. Róth hiába tiltakozott a brutalitás ellen, a rendőr 63-as számú kollégáját maga mellé véve, a Ferdinánd király-uton végig az uca közepén haladva, bekísérte a IV. kerületi rendőrségre. Itt derült ki azután, hogy a kerületi kapitány megrizást adott a rendőrnek, nyomozza ki azt a mézárást, aki a legtöbb állatvásáron 1000 lejes helyett régi 100 lejes bankjeggyel fizetett ki egy falusi parasztot. A rendőr, hogy valakit előállítson, hatalmával visszaélve, Róthot kísérte be. A mézárást, akinek semmi része nincsen az ügyben, természetesen azonnal szabadonbocsátották, a hivatalos hatalmával visszaélő rendőr ellen megindult az eljárás.

Madame Dubarry
vagy
Munkásnőből királynő.
Grandiózus film 11 felvonásban,
az Opera-Mozgóban.

* **A Cluji Pályaválasztási Tanácsadó** utján néhány autóméchanikus, elektrotechnikus, műszerész, nyomdász, asztalos és kereskedő-tanonc azonnal elhelyezést nyerhet. Az érdeklőt szülők és gyermekek keressék fel sürgősen irodánkat Strada Paris 36. alatt. (Hivatalos idő vasárnap délelőtt 8—10 és szerdán délután 3—6.)

— **Augusztus 25 és 30-ika között lesz az interparlamentáris unió konferenciája.** Budapestről jelentik: Az interparlamentáris unió konferenciáját augusztus 25-től 30-ig tartják meg. A konferencián harminchat állam parlamenti tagjai vesznek részt, köztük Magyarország 13, Csehország 14, Románia 12, Jugoszlávia 11, Ausztria 9 szavazattal. A konferenciára Magyarországból ötven felsőházi tag és képviselő holnap indul el.

— **Összeírják a járműveket és igazsálatokat.** A „Monitorul Oficial” 120-ik számában megjelent 413—927. számú miniszteri rendelet értelmében szeptember elsejétől kezdve egy hónapon keresztül a város minden kerületében megalakult bizottságok házról-házra járva össze fogják írni a lovakat és más igavonó állatokat, valamint a lószerszámokat, nyergeket, kocsikat és kerékpárokat. Összeírják még a rendes és szöges drótkészleteket. A rendőrprefektúra felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a hamis adatok benyújtását szigorúan fogják megbüntetni. Felvilágosítja továbbá arról is a közönséget, hogy az összeírás nem rekvirálás céljából történik.

* **Bikszád-gyógyfürdön** augusztus 20-tól kezdődőleg a szoba-, fürdő-, gyógy- és zenedijakból 50 százalék, az éttermi árakból pedig 20 százalékos árengedményt nyújt az Igazgatóság. Baia-Bicsad, jud. Satmar.

Szerdán éjjelkor súlyos vasúti szerencsétlenség történt Bukarest mellett

Egy ember meghalt, heten súlyosan megsebesültek. Az összeütközött személyvonat tele volt nyaraló gyermekekkel

(Bucuresti-Bukarest, augusztus 28. Az Uj Kelet tudósítójától.) A főváros közelében levő Fundulea állomáson a konstancai személyvonat összeütközött egy benzinszállító vonattal. Két mozdony összetört és egy személykocsi is súlyosan megrongálódott. Az utasok között óriási pánik tört ki. A szomszédos állomások azonnal segélyvonatokat küldöttek. A romok közül óriási huztak ki egy fékezőt és 4 súlyosan sebesült vasutast. Az utasok közül hárman sebesültek meg. Az összeütközésben egy fékező, egy forgalmi hivatalnok bűnösek, akik nyomtalanul eltűntek. A személyvonat tele volt gyermekekkel, akik Konstancából és Techirgióból jöttek vissza a nyaralásból. Tekintettel arra, hogy az összeütközés éjjelkor történt, a gyermekek között leírhatatlan pánik tört ki.

— **Átadták a forgalomnak az új vasúti Szamos-hidat.** Tegnapra befejezték a Kolozsvár alatt levő új vasúti hid szerelését és a forgalom megindult rajta. Az új hid a legújabb típusú gyorsvonati mozdonyok súlyának figyelembevételével épült fel és teherbíróképesége az összes próbákat fényesen kiállotta. Az építési munkákat egy német mérnök vezetése mellett a kolozsvári kerületi vasutigazgatóság felépítményi szakosztálya saját rezsijében végezte. A hid anyagát a Resica szállította.

— **Elkészült a világ két legnagyobb hadihajója.** Londonból jelentik: A londoni hajógyárban tegnap készült el a világ két legnagyobb hadihajója. Az egyik, amelyik a Rodney nevet viseli, hétmillió fontba került, ötöd-fél évig készült. Hossza 217 méter, szélessége 31. Ürtartalma 86 ezer tonna és 26 ágyu van rajta.

Madame Dubarry az Opera-Mozgóban

A börgyárak áttértek a méterrendszer számításra, a kereskedelmi és iparügyi minisztérium, amint azt megirtuk, az érdekeltek tiltakozása ellenére is ragaszkodik azon intézkedéséhez, hogy a készbört a méterrendszer szerinti kvadrátokban számítsák, noha egész Európában az angol láb szerinti számítás van bevezetve. A börgyárak kezdenek áttérni erre a rendszerre és a Renner-börgyárának legutóbb kiadott árjegyzéke már négyzetméterekben tünteti fel az árakat. A kiadott árjegyzék egyszerűen tömör gyakorlati összefoglalást nyújt a külföldi méreteknél négyzetméterekre való átszámítására.

— **Megszökött két gyilkos a dévai fegyházból.** Déváról jelentik: Tunea Valér, az emlékezetes dévai kettős rablógyilkosság egyik tettese, akit a törvényszék kiskorúsága figyelembevételével, 10 évi fegyháza ítélt, augusztus 16-án délután, fényes nappal megszökött egy fogolytársával, akit apagyilkosságért 15 évi fegyháza ítélték, a dévai fegyházból, ahol bűnperük felebezési tárgyalásának elől-téig ideiglenesen fogvatartották őket. A szökés a fegyháziőrök hibájából történt, akik elmulasztották a zárkaajtókat berendezni. A szökevények kézrekerítésére a környék csendőrségét mozgósították.

Akarja?

Palesztina felépítését elősegíteni?

Akkor rendeljen egy összeállítást a legfinomabb Palesztina-termékekből.

5 kg-os postacsomagban, melynek tartalma: narancsvirágmez, szőlőkompot, kandirozott gyümölcs, chalva, füge, mandula, szappan, stb. — ára 23 sh. Portó és izléses csomagolás külön. —

„Matamah” Versandhaus f. Palesztina-Erzeugnisse — Tel-Aviv, Nachlath Benjamin 63. P. O. B. 372.

Képviselőt minden helységben keresünk

— **Gazdasági tárgyalások Egyiptom és Palesztina között.** Jeruzsálemből jelentik: Egyiptom és Palesztina kormányai között tárgyalások indultak meg abból a célból, hogy a két ország között kereskedelmi szerződés jöjjön létre. A tárgyalások a megértés szellemében folynak és valószínűleg a közeli hetekben befejeződnek.

— **Zsidó szenátor lett Törökország danzigi konzulja.** Konstantinápolyból jelentik: A török kormány Julius Jewelowskyt Danzig zsidó szenátorát megbízta Danzigban a konzuli teendők ellátásával. A kinevezéssel a lengyel kormány is foglalkozott és előterjesztésére Moscicky professzor, a lengyel államfő is hozzájárult Jewelowsky akkreditálásához.

* **Politika és szerelem** hogyan találkoznak, kereszteződnek, keresik egymást, túllépve minden akadályon, legyőzve intrikát, visszautasítva az anyagi ajánlatokat, hogy végül is felülkerekedjenek: ez a főmotívuma a Madame Dubary című filmnek, amelyet három napot át ad az Opera Mozgó, félhat, félnyolc és féltíz órákor.

— **Megölte a feleségét, mert nem hozott neki pálinkát.** Tudósítónk jelenti: Oprean Nicolae bohóti földműves a napokban részegen jött baba a korcsmából és rászólt a feleségére hogy hozzon pálinkát a korcsmából, mert még inni akar. Felesége azonban vonakodott, engedelmeskedni, mire Oprean fejszéj ragadott és kétszer fejbeütötte az asszonyt, aki a helyszínen kiszenvedett. A gyilkos férjet be szállították a dévai ügyészség fogházába.

Szenzációs könyvujdonság!

H. G. WELLS

A művészetek fejlődése a legrégibb időktől a mai napig

Ára félbörkötésben 640 lei.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

Alapítva 1874.

Reich B. Károly Fiai

Kötél- és kendergyárosok

Üzlet és iroda: BULV. REG. MARIA 15.

Telefon 6-49. ARAD Telefon 6-49.

Tilott és gerebenezett kenderek
Gazdasági kötélárak
Géphajtó kötelek
Malomhevederek
Zsinegek, zsákok, vízmentes ponyvák
stb.

Hirdessen az Uj Keletben

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Cluj, Piata Unirii 7. szám. — Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár és Marosvásárhelyen. Saját tőkéi 77 millió lej. — Affiliált intézetei: Tordaaranyos-Vármegyei Takarékpénztár r. t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r. t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r. t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takaré- és Hitel r. t. Szászrégenben és népbank r. t. B.-hunyardon. Minden bankügyletet legelőnyösebben végez. Engedélyezett devizahely. Áruaktárai a vasut mellett.

K

Egyesült R
felzalogba

Devizák

Zürich
Newyork
London
Páris
Milano
Prága
Budapest
Belgrad
Bukarest
Varesó
Bécs
Berlin

Szaz lej

A Lloyd
A frankfurt
man auguszt
viseletet áll
Wesel Károl
bizta m-g. T
Roman karte
a Frankfurte
Frankfurt a.
gyobb biztos
nek alspóké
hárdot tesz
sitási piac él
amely a bi
irodáját Str.
és Kereskedel

Megszün
vasuti fuvar
Szeptember
tani fogja
szállítására
rendelet szer
nyoknál eltő
által azok
kelleni fizet
többlet nélkül

Megjelen
és bánati ke
egyidejűleg
Kolozsváron
cimmal e l
erdekeket sz
eddig Erd
keztek kimoi
gánummal, n
elsősorban
szolgáltatába
gazdasági ki
társadalmat
kipróbált ny
Marcell szer
a kereskedő
Miután a „C
az csak a k
vina Nr. 19

Csődbe
Temesvárról
nagykereske
cég egyik tá
látta, hogy
menteni, a
el. A cégne
négy és fél
cégnél több

Pest

ÖSS

STE

Közgazdaság

Tőzsde

A piac valamivel lanyhább, érezhető árukinálattal.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárás						
Zürich	3140—3150	—	—	491 1/2	3145	110275	13582	650675	129
Newyork	162 1/2—163	51868	51875	2551	163	5720	70980	3375	—
London	792—794	252112	2521 3/4	12402	793	2770 3/4	345075	16407	48619
Páris	640—650	2033	2033	—	640	2247 1/2	27822	13230	892
Milano	890—900	2827	2828 2	139	891	31200	3883	18412	545 1/4
Prága	482—484	1538 1/2	1539	7570	484	169475	210375	—	296 3/8
Budapest	2850—2860	9055	9055	—	2860	—	12406	58975	—
Belgrád	—	913	913	—	292	1007	1249	5941	175
Bukarest	—	321 1/2	321 1/2	1570	—	351	43710	2085	62 1/4
Varsó	—	58	58	—	18	6395	7928	37712	—
Bécs	2200—2310	7307 1/2	7307	—	2300	8057 1/2	—	47520	—
Berlin	3880—3900	12331	12335	—	3885	13605	16878	80237	—

Szaz lej arfoiyama : Zürich (utó) 321 1/2. Páris 1570, Budapest 351, Bécs 34710, Prága 2085.

A Lloyd-Roman biztosító térdhódítása.
A frankfurti konzernhez tartozó Lloyd-Roman anguszturn elsejével Kolozsváron vezérképviseletet állított fel, amelynek vezetésével Wesel Károlyt, a Franco-Romana volt titkárát bizta m-g. Tekintettel arra, hogy a Lloyd-Roman kartellen kívül áll és üzleteire nézve a Frankfurter Allgemeine Versicherungs A. G., Frankfurt a. Main, amely Középeurópa legnagyobb biztosítójának van elismerve és amelynek alaptőkéje lejjre átszámítva 3 és fél milliárdot tesz ki, teljes garanciát nyújt, a biztosítási piac élénkülése várható. A Lloyd-Roman, amely a biztosítás minden ágát kultiválja, irodáját Str. Gen. Neulcea 2 alatt, az Ipar és Kereskedelmi Bank helyiségében állította fel.

Megszűnik az üvegáruk 50 százalékos vasuti fuvardíjtöbblete. Bukarestből jelentik: Szeptember 15-től kezdődőleg a CFR módosítani fogja a teheráru-tarifának az üvegáruk szállítására vonatkozó díjtételeit. A készülő rendelet szerint a közönséges üvegáruszállítványoknál eltörlik a megkülönböztető jelzést, miáltal azok után a C-osztályu fuvardíjat fog kelleni fizetni, az eddig fizetett 50 százalékos többlet nélkül.

Megjelent a Kereskedők Lapja. Az erdélyi és bánáti kereskedők országos szervezkedésével egyidejűleg annak támogatására indult meg Kolozsváron a kereskedők lapja „Commerz” címmel e hó 18-án. A speciális kereskedelmi érdekeket szolgáló szaklap hézagpótló lesz, mert eddig Erdély és Bánát kereskedői nem rendelkeztek kimondottan az ő érdekeiket szolgáló orgánummal, miután meglevő közgazdasági lapjaink elsősorban a bankok és nagyipari vállalatok szolgálatában állottak, már pedig a súlyos gazdasági krízis épen az elhanyagolt kereskedőtársadalmat érinti legsúlyosabban. A lapot két kipróbált újságíró, Györi Illés István és Pogány Marcell szerkesztik, de munkatársai a lapnak a kereskedőtársadalom összes jelentős tényezői. Miután a „Commerz” uccai árusításra nem kerül, az csak a kiadóhivatal utján (Cluj, Str. Bucovina Nr. 19.) rendelhető meg.

Csődbejutott a temesvári Farmacon. Temesvárról jelentik: A Farmacon gyógyszer-nyagkereskedés ellen elrendelték a csődöt. A cég egyik társtulajdonosa, Ernst Aladár, miután látta, hogy a céget semmiképen sem lehet megmenteni, a múlt héten öngyilkosságot követett el. A cégnek hatmillió aktívával szemben tizen-négy és félmillió lejjre rugnak a tartozásai. A cégnél több németországi gyógyszer-gyár és a

Hermannstädter Sparkassa van érdekelve. A hitelezők részére előzőleg harminczszázalékos ki-elégítést ajánlottak fel.

Románia ezévi diótermése: 600 vagon.
Az idei diótermés az egész ország területén átlag 50 százalékkal gyengébb, mint a tavalyi, de Erdély egyes vidékein ez az arány a 80 százalékot is meghaladja. Szakértői becslés szerint körülbelül 600 vagon dió lesz az idei termés, amelyből egyedül Beszarabiára esik 400 vagon, a regátra 140 vagon, Erdélyre 50—60 vagon. Erős kereslet mutatkozik a dió iránt Amerikában. A dió ára 3400—3800 lej százkilónként.

1.500,000 lejt keresek közszükségleti cikkek előállítására gyáram üzemének kibővítésére. „Prima biztosítók”

Olcso zsidótárgyu könyvek

Bernfeld: Jüdische Literatur	Lei 90—
M. Brod: Socialismus in Zion	„ 32—
„ Im Kampf um das Judentum	„ 32—
Bialik: Gedichte I/II	„ 125—
A. Böhm: Die Zionistische Bewegung	„ 170—
Der XII. Zionistischen Kongress	„ 25—
Hauser: Spinoza (Roman) geb.	„ 150—
Herzl: Philosophische Erzählungen	„ 130—
Herzl: Das Neue Ghetto	„ 125—
Katz: Charakterbilder aus der jüd. Geschichte	„ 125—
Kahn: Die Juden als Rasse u. Kulturvolk	„ 140—
Klausner: Gesch. der Neuhebr.	„ 90—
Karpeles: Geschichte der Jüdischen Literatur I—II (920 lap)	„ 600—
Koigen: Der moralische Gott	„ 90—
Heinrich Loewe: Schelme, Narren	„ 50—
Moses Mendelsohn: Jerusalem	„ 90—
Miwchar Haschira haivrit (Antologia)	„ 180—
Nordau: Zion-Schriften	„ 170—
Perez: Drei Dramen	„ 90—
Zlocisti: Moses Hess, Leimb.	„ 150—
Moses Hess: Soc. Aufsätze, Leimb.	„ 150—
I. u. I. Tharaud: Der Schalten d. Kreuze geb.	„ 90—
Jüd. Theater I—II. (Eine dramatische Anthologie jüdischer Dichter)	„ 125—
gebund.	„ 150—

Kaphatók: az UJ KELET könyvosztályában

Pesti cégünk utján sikerült előnyös kötetést szerezni és ezáltal az **összes világmárkás zongorákat** leszállított engros árban árusítom.
STERNBERG zongoranagyáruháza, ORADEA,
Bulev. Reg. Ferd. 14.

Eredeti Wattermann
Ideal töltő-toll
arany tollal. Azonnali rendelénnél
lei 800.

Vidékre postán utánvétellel szállítja

LEPAGE, Cluj

Gyermekének

könyvet vegyen vizsga-ajándéku. 10 zsidótárgyu könyvet 120 lejért.

Dániel könyve magyar fordításban. — Kiss József regénye: Jokli. — Zengő hárfá, (verses könyv). — Sokolov: Uj zsidó. — Panet: Utazásom a Szent-földön. — Marton: A zsidó nemzet Erdélyben. — Kabbalisták és csodatevők. — Gorelik: Cion és gólush. — Palesztinai útmutató. — Tóra és cionizmus.

Leszállított áron kaphatja a következőket:

Heine: Bacharach rabbi (75 lei helyett) 55
Fürth M.: Gyuri gróf (mesék és elbeszélések zsidó gyermekek részére) (75 helyett) 55
Silbermann: Egy zsidó gyermek története (80 lei helyett)..... 50

Az olcsó könyvesoport és a három leszállított áru könyv együttes ára 260 lei és portóköltség.

Megrendelhető: Uj Kelet könyvosztályában

Hornyolt

és hódfarku cserepet

legjutányosabb árban
prompt szállításra ajánl

Kolozsvári Agyag- és Kőipari Rt.
Cluj, Piata Unirii 20

Nemesak a

kereskedőknek,
hanem az
iparosoknak
gyárosoknak
is fontos a

Vámtarifa

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle

Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt.

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvosztályában. — Máramarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea-maren Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Alláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Könyvelésben jártas magyar gép- és gyorsíró románul beszél, állást keres, szíves megkereséseket „Szerény” jelíggel a kiadóhivatal továbbít.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.**

Barzel

fierarie
vasúzet

Cluj-Kolozsvár
P. M. Viteaz 13.

Telefon
10-43

Géphimzést olcsón vállalok. Házhoz is elmennék. Vasut-utca 1. — Jammer Szerén.

Faszakmában jártas fiatalember és egy raktárnok azonnal felvetetik. — Ajánlatok Str. Noua 10. Lázár fatermelőnél adandók le. 3017

Név- jegyeket.

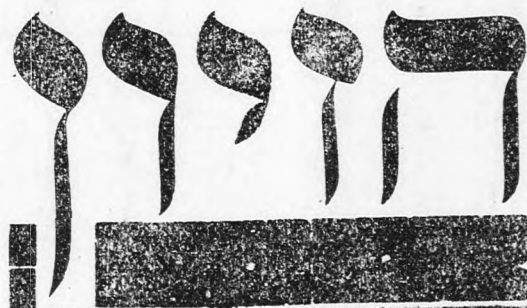
születési,
eljegyzési,
esküvői
kártyákat
és mindenféle
mulatsági
meghívókat
legszebb
kivitelben
készít a

**Kadima-nyomda
Cluj**

Iskolák és szülők

figyelmébe!

Ujból kapható a legjobb
képes léber Abe — a

Ara **50** Lej

Kapható az Uj Kelet könyvoszt.-ban

10 válogatott könyv

Gyönyörű regények, szindarabok, értékes tanulmányok, Palesztina, Egyiptom részletes leírása az

Uj Kelet könyvsorozatában:

Az olvasó könyvesportba tartoznak:

- Szabó Imre:** Zsidó Almanachja (1927)
Ignotus: Olvasásközben, tanulmányok
Dosztojevszkij: A főinquisitor, regény
Perutz: 9 és 9
Wilde Oszkár: Az emberi lélek a szocializmusban
Blicher Clausen: Heine Inga, regény
Tábori Róbert: A negyvenéves férfi, regény
Schopenhauer: A szerelem metafizikája
Zoltán Sándor: Örvény, dráma
Ben Ami: Palesztina—Egyiptom utmutató.

A szenzációs könyvsorozat a a — portóköltésén kívül — **százhusz lej.** Megrendelhető levelezőlap útján az Uj Kelet könyvosztályában (Cluj, Strada Báron L. Lop 10.) Kolozsvári olvasóink az Uj Kelet kiadóhivatalában vehetik meg a sorozatot, levél, vagy telefon-rendelésre házhoz küldjük.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

MAGYAR SZÍNHÁZ

A színházi iroda közleményei

A bérletkötés utolsó napjai. Ennek a hétnek végén befejezi a titkári iroda a bérletkötéseket. Miután szeptember elsején már megkezdődnek a bérletes előadások, a 20-tól 28-ig terjedő időre szükség van az adminisztrációnak, hogy a helybeosztásokat, jegyelőkészítéseket elvégezze. E hó 18-án pedig már megnyílik a napi pénztár, hogy a nem bérlet jegyeket s rendes előadásokra árúshassa. Ezek a kényszerítő körülmények okozzák, hogy szombaton, 20-án be kell fejezni a bérletkötéseket. A színház igazgatósága nagy reménységgel eltelve kezd a jövő szezont, mert a közönség bizalma és érdeklődése impozáns mértékben nyilvánul meg abban, hogy soba olyan hatalmas számú bérletbora nem volt a színháznak, mint a minő a jövő évadban lesz. Aki még bérletni akar, siessen a titkári irodába, ahol szombat estig (d. e. 9-től 1-ig és d. u. 6-tól 8-ig) elfogad még előjegyzéseket a színház. Nem győzzük ismételni, hogy a saját kényelmét és gazdasági előnyét szolgálja, aki bérlet, mert mindenkor fenn lesz tartva a megszokott helyre s amellet a bérletárak sokkal olcsóbbak, mint a jegyek napi árai. A bérletkötés tehát jelentékeny pénzbeli megtakarítást is jelent.

Német könyv Lepage

A
**Kadima-
nyomda**

csak
izléses és szép
nyomtatványt
szállít

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

3 könyv:

Dr. Philipp Paneth
érdekes, vonzó könyve a néhai nagy erdélyi országos fő rabbi: **Mareh Jecheskel** életéről és családjának elágazásáról a mai napokig. Egyben felöleli az egykorú erdélyi zsidóság történelmét.

Rabbenu Jecheskel

Ara füzve 175 lei, kötve 225 lei.

Leopold Hichler:

Der Sohn des Moses Mautner

Regényes történet a bécsi zsidók életéből.
Ara füzve 135 lei, kötve 185 lei.

Hatvany Lajos:

Urak és Emberek

(Két kötetben.) Regény a 18—19. század magyar zsidójának életéből. — Ara 510 lei.

Kaphatók az Uj Kelet könyvosztályában

Csuz, reuma, köszvény és vesebaj ellen

biztos gyógyulást talál **Bizusán (Büdöspatak, Kolozsvár—Nagybányai vonal)** Vasúti állomás a fürdőtelepen. Kényelmes szobák, gondos kiszolgálás, olcsó keresztény és **ישר** ellátás. Elsőrangú pihenőhely, fenyves sétányok, kirándulóhelyek. Naponta tér- és tánczene. Állandó orvosi felügyelet.

Nyitva május 15-től szeptember 15-ig

Elő- és utószezonban kedvezményes árak. Előjegyzéseket elfogad: **bizusai fürdőigazgatóság.** Posta: Pleanda-Mare

Szovátán

a Villa Speranza-ban levő

A rendkívül kedvező időjárás miatt az idei szezont szeptember hó végéig tart.

ur panzióban

már aug. 15-ikén lépnek életbe a rendkívül mérsékelt utószezon árak.

Érdeklődni lehet dr. Krausz Józsefné főrabbinénál, Baia Sovata, Villa Speranza

Szerkesztőség
Cluj-Kolozsvár,
Pop (Brassai-
u.)
Telefon
szerk. és kiad
9-77

1927 augusztus
Roth

Ugy látszik
által felkavart
pontjukat s a
tribünjéről át
zárt ajtó mög
telenek elmon
désben, kiki
szerint s már
ügy lekerül —
szenczációnk m
nyilatkozatról
hogy kedvéért
ezzel a kérdés
szlovák zsidó
nöklete alatt a
zsonyban, ame
jával foglalkoz
hogy nyilatkoz
hoz, amelyben
névben tiltak
amely sérti a

Roth

Ebben a n
érdekes, hogy
kednek Roth
eredményben
kérdésnél igaz
hogy a szlovák
vagy sem. Erd
nyilatkozatot
Mi eddig nem
tiségű zsidók
vetségbe töm
egyetlen szlov
földön s annál
ilyen rövid id
számuk, hogy
Sőt vélemény
tikai jelentősé
valóban csak
pedig a száma
merő asszimilá

A szlovák
csupán azért
lektanának pé
A pozsonyi n
ellentmondáso
önmagát deza
zsidók nyilatko
tetik a zsidós
gyarországon,
nak érezték
„Magyarország
latkozat — e
környezetük
valószínűleg
kazárok törzs
egyike volt
amelyek a m
igen előkelő
Zichyek, ebb

A rövidl
tatni, hogy
magyar néme
Néhány sorra
„Lordsigod,
amely oly n
zsidóknak, v
dett szlovák
szlovák zsid
gunkat és a
ép úgy sziv
nemzet többi
tendő alatt
zsidókká ved
kozat a Lu
kormánykörö